

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 2. Solvuntur opposita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

reliquæ omnes certitudines participantur; quamvis enim sit metaphysicè impossibile, quòd creatura possibilis sit impossibilis; non est tamen hoc tam impossibile, quàm quòd Deus nò sit possibilis; necessitas enim creaturæ non est talis essentialiter per statum, sed per alienationem; at necessitas Dei est per statum: si creatura ponatur, habebit prædicata per participationem à Deo; Deus autem non habet sua prædicata per participationem ab altero, sed à se, qui est altior, & nobilior modus habendi; ideòque convenit Deo modo magis necessario, quàm creaturæ; unde inter creatas illa est major certitudo, quæ immediatius nititur Deo firmiori principio, quàm quæ solum nititur immediatè principio creato, quod non est adeo firmum principium: atqui scientiæ naturales nituntur motivis creatis: fides autem Catholica nititur immediatè primæ veritati dicenti: ergo actus divinæ fidei est certior, & infallibilior quacunque humana scientia.

821. Confirmatur, & explicatur hæc ratio fundamentò, quo utitur Aristoteles libro 4. Metaphysicæ textu 18. licet sit impossibile, quod quatuor sint 5. & quod 4. sint mille, magis tamen impossibile est, quod sint mille, quàm quod sint quinque, eò quòd magis recedat à veritate dicere, quòd 4. sint mille, quàm dicere, quòd 4. sint 5. unde & magis mentitus est, qui dicit 4. sint mille, quam qui dicit 4. sint 5. En verba Philosophi: *non enim similiter paria esse duo, ac tria dicemus, nec eodem modo mentitus est qui 4. esse, putet 5. aut qui mille: ergo ab opposito magis certò asserit, qui firmiori principio adhæret, quàm qui minus firmo, quantumcunque uterque certo asserat: atqui certitudo habita per scientiam quacunque naturalem nititur principio minus firmo, quàm fides Catholica; cum hæc immediatè nitatur primæ veritati dicenti, & scientia naturalis acquiratur ex motivis creatis, vel ex identitate extremorum cum medio, quam sibi componit intellectus juxta lumen naturæ ad inferendam identitatem extremorum inter se: ergo actus divinæ fidei certior est quoquunque actu scientiæ naturalis.*

822. Probatur 2. Ille est actus certior, qui ex intrinsicis suis magis certificatur intellectum: atqui actus divinæ fidei ex intrinsicis suis magis certificatur intellectum, quam quicunque actus scientiæ naturalis: ergo &c. Probatur min. ad querendum inter duas certitudines metaphysicas quænam ex his intellectum magis certificet, non habemus aliam regulam velex Scriptura, vel ex ratione desumptam, nisi recurrendò ad hypotheseim impossibilè pro casu, pro quo una ex his duabus contemnenda foret; illa enim, quæ retineretur, magis certificatur intellectum, quàm illa, quæ contemneretur; sed casu, quo contemnenda esset vel certitudo fidei, vel scientiæ naturalis, potius contemneretur certitudo habita ex scientia naturali, & retineretur ex merito suo certitudo habita

ex fide divina; sicut de facto contemnimus apparentem certitudinem hujus principii in naturalibus; ubi sunt accidentia panis, est substantia panis: ut patet in Eucharistia, & certitudo apparens hujus principii in supernaturalibus, quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se: ut patet in Trinitate: ergo &c.

Confirmatur & explicatur ista ratio ex Apostolo, & ex SS. Patribus; ex Apostolo ad Corinthios 1. dicente: *licet nos, aut Angelus de Cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit: impossibilis namque est illa conditio, quòd Angelus de Cælo, adeoque beatus & impeccabilis evangelizet nobis contraria fidei, & tamen pro hac hypothesei impossibili docet Paulus contemnendâ fore hanc certitudinem, & retinendam certitudinem fidei; quod declarat, quàm major sit certitudo fidei, quàm alia nitens cuicunque motivo creato, quamvis sit testimonium Angeli Beati non potentis decipere. Eodem modo Augustinus supra citatus libro 6. Confessionum cap. 10. dixit: *facilius dubitatem, me vivere, quàm non esse veritatem, quam andivi in corde; quod enim Augustus dubitaret se vivere, impossibile erat; at cum illa certitudo non nitetur motivo tam firmo, ac fides divina, non erat tanta, quanta certitudo fidei, ac proinde pro ea hypothesei impossibili certitudo fidei erat retinenda, & altera contemnenda.**

Huc respexit Scriptura 2. Petri 1. dicens: 824. *Habemus firmiorem Propheticum sermonem, & Matthæi 24. Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt: cum etiam Basiliius in Psalmum 115. fides supra rationales methodos animum ad assensum trahens. Chrysostomus Homilia 12. in Epist. ad Hebræos: fides dici non potest, nisi cum circa ea, quæ non videntur amplius, quàm circa ea, quæ videntur, certitudinem quis habuerit. Richardus à S. Victore libro 1. de Trinitate cap. 2. quotquot veraciter fideles sumus, nihil certius tenemus, quàm quod fide credimus. Quibus alia plura similia testimonia dedimus supra; sed exinde manifestè constat, fidem esse certiore, quacunque scientia naturali: ergo &c. Verùm hæc omnia clariora fient ex argumentorum solutione.*

SECTIO II.

Solvuntur Opposita.

825. **O**bjicies 1. contra 1. Conclusionem: pueri baptizati, & inter Christianos educati cum perveniunt ad usum rationis verè credunt, & tamè non percipiunt evidentiam de obligatione credendi unum articulum præ altero; similiter infideles, quando primum eis prædicatur fides sine novis miraculis, per solam rationabilem prædicationem non percipiunt istam evidentiam de obligatione credendi hos articulos, & non

non alios, & tamen cum convertuntur ad fidem, verè credunt; aliàs malè facerent prædicatores Evangelij admittendo ad baptismum eos, qui sic incipiunt credere. Deinde in aliis rebus humanis non postulatur ista evidentia præsertim in hominibus indoctis, sed satis est, ut probabiliter judicent hoc esse bonum, vel melius: ergo ista evidentia de obligatione credendi requisita ad veritatem actus fidei, ut specialiter tendat in articulum verum, & nunquam in falsum, solum requiritur respectu corporis Ecclesiæ, non verò respectu singularum personarum ejus, ac proinde actus fidei respectu corporis Ecclesiæ, quamvis non possit tendere in articulum falsum; at respectu alicujus particularis personæ potest tendere in articulum falsum, & apparentem: unde actus fidei non semper erit verus. Confirmatur. Catechumeno proponi potest eadem credibilitate articulus verus, ac falsus; non enim repugnat, quòd Patrochus instruens illum, eadem verisimilitudine illi credendum proponat, esse tres Deos, ac proponit, esse tres personas divinas; quo in casu non minus crederet per actum fidei tres Deos, quam credat tres personas divinas; atqui actus fidei, quo crederet tres Deos, esset falsus: ergo actus fidei non est ex necessitate verus.

826. Resp. nego ant., nimirum eos, qui verè credunt, non habere talem evidentiam, vel saltem illustrationem divinam suppletentem evidentiam ex dictis num. 605. ratio est, quia cum fides divina semel concepta de quocunque articulo non possit absque culpa deponi, ut constat ex Scripturis, & rationibus ibi adductis, nemo potest fide divina credere sine tali prævia evidentia de obligatione credendi non solum practica, sed etiam speculativa, aut sine illustratione illam supplente: quomodo autem eam habeant pueri baptizati, aut infideles, quando primò veniunt ad fidem in casu argumenti: fateor difficillimè explicari, sed necesse est, ut ab omnibus Theologis circa Scripturas adductas explicari debeat: quare relictis aliorum explicationibus, & opinionationibus placet doctrina Eximij Doctoris disp. 4. de fide sect. 5. docentis tales homines quantumvis non habeant evidentiam methodicè deductam, habere tamè compendiosam, ut dixi num. 605. & 662. qualem habere possunt mediante fide humana de Miraculis, & aliis testimoniis nostræ fidei ea omnia conferendò cum Sanctitate, & rectitudine morum, atque cum ipsa doctrina, quam Religio Catholica docet; & ob hanc causam prædicatores Evangelij, qui versantur inter infideles, & Cathéchizant adultos novè conversos non malè faciunt illos admittendò ad baptismum post sufficientem instructionem; debent autem imitari Philippum, qui postquam instruxit Eunucho, & ille interrogavit, an liceret se baptizari, respondit Actor, 8. si credis ex toto corde, licet: ponderanda quidem est particula *ex toto corde*, per quam postulavit fidem super omnia; at juxta phrasim Scri-

pturæ, atque adeo omnino certam: hanc ergo fidem debent postulare hujusmodi prædicatores à noviter conversis, & illos instruere partim docendò, partim excitandò ad postulandò divinum auxilium, ut possint illam concipere, & tunc possunt, & debent credere dicentibus se ita credere, & consequenter ipsos baptizare, sicut Philippus fecit.

Ad Confirm. dist. maj. eadem verisimilitudine sufficiente ad approximationem requisitam, ut credat fide divina, nego, ut credat aliqua fide humana; conc. maj. & distincta pariter mi. nego conseq. ratio est quia nunquam dari potest sufficiens propositio rei falsæ, quæ ad credendum per fidem infusam sufficiat, ut supra diximus, & bene expendit exim. Doctori disp. 3. de fide sect. 13. Nam si sermo sit de generali propositione facta immediate à Deo, clarum est non posse illi subesse falsum, quòd si mediatè facta sit à Deo respectu Ecclesiæ, in illa etiam semper interveniunt aliqua divina opera, per quæ Deus non potest falsum testificari: si verò loquamur de particulari, & privata propositione, seu applicatione divinæ fidei ad singulos homines, de qua argumentum procedebat, talis propositio non esset sufficiens ad credendum assensu fidei infusæ, nisi certò, & indubitanter constare posset articulum propositum esse conformem doctrinæ Ecclesiæ, in qua falsitas esse non potest: unde in eo casu in argumento proposito, ille, qui decipitur, si vellet advertere, dubitare posset, an illa doctrina sit conformis Ecclesiæ; nec ne: & ideo non statim per fidem infusam assentiretur, ideoque meritò Deus illum non movet ad talem assensum fidei divinæ incompotibilem cum dubio, & formidine, ne non sit locutus Deus.

Quòd autem ita sæpè fiat, constat ex historiis: si enim aliquis dum cathéchizatur, dubitat, an illa doctrina sit conformis doctrinæ Ecclesiæ, non movetur ad credendum fide divina, usque dum conformitatem cum doctrina Ecclesiæ absque dubio assequatur; circa quod legi potest Daniel Bartoll libro 3. Historiæ Indiæ à pag. 757. hæc autem conformitas acquiri potest vel interrogandò alios Evangelij Prædicatores, vel attendendo ad instructionem ejusdem per longum tempus advertendo an ille sibi ipsi semper conformis sit, vel attendendò ad homines doctos, qui cathéchizantur, & instruuntur; sibi quæ suadent eam doctrinam conformem esse doctrinæ Ecclesiæ; ita ut nunquam maneat sufficiens propositio, dum illud dubium de obligatione credendi, & de conformitate cum doctrina Ecclesiæ non deponatur, atque adeò habeatur conformitas cum doctrina Ecclesiæ, nisi Deus totum hoc suppleat per suam illustrationem, ut diximus num. 605.

Quapropter dum Catechumenus, qui supplemētum illud non habet, non agnoscit articulum propositum conformem esse doctrinæ Ecclesiæ, quæ errare non potest, licet quæ-

doque habeat applicationem objecti fidei, talem quidem, ut obliget illum ad non discreandum, donec maiorem diligentiam adhibeat juxta Innoc. XI. cit. num. 591. vel forte etiam ad credendum aliqua fide generatim sumpta, non tamen credendum tali fide, quæ nullam hæsitacionem admittat, donec doctrina Ecclesiæ certus sit; cum signa credibilitatis determinatè tendant, ut adhibeamus assensum de veritate Ecclesiæ, ac proinde de articulis, quos docet Ecclesiæ; hinc homo tenetur, quando probabilem iudicat Religionem Catholicam, vel saltem probabiliorem cõfari crederet ille autem conatus non erit pia supernaturalis affectio, ut latè ibidem tradit eximius Doctor contra aliquos Theologos, sed erit conatus naturalis, sive pia affectio naturalis ad fidem naturalem. Ratio est, quia iudicium practicum credendi in eo casu non est tam perfectum, quantum est in eo, qui verè credit ea, quæ in re ipsa sunt revelata; nam in homine verè credente iudicium illud prudens est, & speculativum, quo ait credendum esse fide omnino indubitabili, postquam expendit utriusque partis momenta: in alio verò vel non est tale iudicium, vel non est secundum prudentiam in re ipsa, cum propositio non sit ad hoc sufficiens, ideòque in casu de evidentia obligationis mentiendi per ignorantiam invincibilem, non datur iudicium speculativum, sed practicum tantum de eà obligatione: cum homo iudicium illud non assequatur expendendò utriusque partis momenta, sed potius non expendendò.

830. Nec satis est, quòd ex ignorantia appareat esse secundum prudentiam; nam etiam interdum homo putat esse demonstrationem, quòd non est satis, ut assensum scientiæ eliciat, ut diximus num. 736. & qui ex ignorantia operatur, licet puer se prudenter agere, nihilominus actum directum prudentiæ non elicit, ut supra diximus: unde consequenter sit etiam actum voluntatis non esse ejusdem rationis, neque ita supernaturalem in illo casu, sicut est in homine verè fideli; quia vel non est de eodem objecto, id est de eodem modo credendi, vel si ad hoc extenditur, non est secundum prudentiam insulam, quæ elicere non potest actum directum, nisi certum; quia potius in virtutibus moralibus etiam est probabile, ut diximus à num. 761. quòd suos proprios actus non eliciunt, quando objecta per prudentiam directè non proponuntur, etiam si talia esse ignorantèr appareat.

831. Obijcies 2. Fide certum est, Hostiam consecratam esse adorandam: atqui potest quandoque contingere, ut ob occultum aliquem defectum Christus hic, & nunc sub hac Hostia non contineatur, cum propter illum defectum consecrata non sit: ergo actus fidei, quo quis crederet Christum esse sub ea Hostia, esset esse falsus. Confirmatur. Judæi, qui ante Christi Nativitatem fide divina credebant Christum esse

nasciturum, poterant tunc eundem, vel similem fidei actum continuare post Christi Nativitatem adhuc ipsis occultam: at qui in eo casu talis actus fidei fuisset falsus: ergo &c.

832. Resp. cum D. Thoma dist. maj. si de certum est esse adorandam Hostiam ritè consecratam, conc. quancunque Hostiam, quam judicamus esse ritè consecratam, nego maj. & concessa mi. nego consequentiam, quia fides de existentia Christi in Eucharistia non fertur ad has, vel illas species panis in particulari, ut diximus num. 591. sed ad hoc, quòd verum Christi Corpus sub quacunque Hostia ritè consecrata contineatur, & sit adorandum; unde licet hæc vel illa Hostia forte non sit consecrata, non propterea fidei suberit falsum. Ad confirmationem dist. maj. poterant continuare asserendo modò, quo antea per divinam fidem asserabant; conc. asserendò contra id, quòd antea asserabant nego maj. & distincta pariter mi. nego consequ. Ratio est, quia ad fidem Judæorum solum pertinebat, quòd crederent Christum nasciturum tempore à Prophetis prædicto; unde illa determinatio temporis, qua post Christum natum decipiebantur credentes adhuc Christum venturum, non erat ex fide divina, sed ex conjectura humana; possibile quidem est hominem fidelem ex conjectura humana falsum aliquid existimare; at quòd ex fide divina falsum existimet, est prorsus impossibile.

833. Obijcies 3. contra secundam assertioem ex D. Thoma citato num. 727. ubi ait, fidem non esse certiorē scientia naturali quoad nos, & ex parte subjecti: ergo solum dicitur certior omnibus aliis scientiis certitudine adhesionis acceptæ à pia affectioe, non verò certitudine infallibilitatis. Confirmatur 1. Intellectus non potest assentiri objectis obscuris certius, quam evidentibus: ergo actus fidei non potest esse certior scientiis humanis certitudine infallibilitatis. Confirmatur 2. S. Thomas quæst. 14. de veritate art. 1. in corpore ait: *intellectus credentis est captivatus, quia tenetur terminis alienis, & non propriis, inde etiam est, quòd in credente potest insurgere motus de contrario hujus, quòd firmissimè tenet, quamvis non intelligenter, vel scienter*. Ergo fides non est certior demonstratione naturali certitudine infallibilitatis.

834. Resp. conc. ant. & nego consequ. quia, ut ibi diximus cum Exim. Doct. Divus Thomas per ea verba solum significat actum fidei non esse clarum, sed obscurum ex suo modo tendendi, ac proinde posse intellectum, postquam elicit actum fidei, attendere ad alia motiva retrahentia, & elicere aliquam indeliberaram, & imprudentem formidinem, quòd non provenit ex defectu infallibilitatis in actu fidei, sed ex defectu claritatis, qua non afficitur subjectum, sicut afficitur per demonstrationem naturalem. Ad 1. Confirm. dist. ant. non potest assentiri certius viribus naturæ, conc. viribus

viribus supernaturalibus gratiæ, & ex motivo altiori, & firmiori infallibilis testimonij divini, nego antec. & conseq. Nam intellectus viribus supernaturalibus gratiæ per simplicem adhesionem ad infallibile verbum Dei potest assentiri certius objectis obscuris, quàm ex viribus naturæ assentiat objectis evidentibus; neque illa certitudo est solùm adhæsiva, sed etiam infallibilitatis, cum conveniat actui fidei ex intrinsicis suis, ut constat à num. 804. unde est supernaturalis, & simpliciter major omni certitudine naturali.

835. Ad 2. Confirm. conc. antec. & nego conseq.; ratio est, quia tunc intellectus tenetur terminis propriis, ne dubitet, quando propter apprehensionem terminorum, & propter apparentiam objecti independenter ab ullo voluntatis imperio rapitur ad assensum sine ulla dubitatione: cumque ita rapiatur in demonstratione sive scientifica, sive primorum principiorum, idèd dicitur à D. Thoma teneri tunc terminis propriis: tunc autem dicitur intellectus teneri terminis alienis, ne dubitet, quando præscindendò ab imperio voluntatis non assentiretur objecto sine dubitatione; assentitur autem sine dubitatione ex imperio voluntatis, vi cuius movetur ad eliciendum infallibilem assensum firmissimo motivo innixum, cumque eo modo assentiamur per fidem, exinde docet D. Thomas intellectum credentis teneri terminis alienis.

836. Idcirco in credente potest insurgere dubitatio, seu motus contrarius, & deliberatus, non quidem in sensu composito cum hoc, quod firmissimè credit, sed in sensu diviso, in quo potest constitui ex libertate voluntatis transgrediendò intimatam obligationem credendi: quod contingere non potest in sciente, & cognoscente rem evidenter, non solùm in sensu composito, verùm neque in sensu diviso, in quo immediate ad elicientiam actus evidenter est intellectus jam constitutus; siquidem evidentia vel in se, vel in effectu suo perseverans impedit locum formidini adhuc imprudenti, ut diximus à num. 714. quæ est alia ratio ad explicandum primum D. Thomæ testimonium. Hanc enim esse veram D. Thomæ intelligentiam constat ex ipso D. Thoma in 3. dist. 23. q. 2. art. 2. quæstiun. 3. ad 2. ubi ait: *veritas prima sive Deus, cui creditur, habet maiorem firmitatem, quàm lumen intellectus humani, in quo conspiciuntur principia, vel ratio humana, secundum quam conclusiones in principia resolvuntur, & ideo fides habet maiorem certitudinem, quantum ad formalitatem adhesionis, quàm sit certitudo scientia vel intellectus, quàmvis in scientia vel intellectu sit maior evidentia eorum, quibus assentitur.*

837. Obijcies 4. Actus fidei certitudine adhæsi-
onis, & indubitabilitatis est minùs certus, quàm actus naturales evidentes, quibus iudicamus v. g. omne totum esse majus sua parte: firmitus si quidem adhæremus objectis, quibus non pos-

sumus non adhærere, & de quibus non possumus dubitare, quàm objectis, quibus possumus non adhærere, & de quibus possumus dubitare: atqui objectis evidentibus ita adhæremus, ut non possimus illis non adhærere, & objectis creditis ita adhæremus, ut de illis possumus in sensu diviso dubitare ergo &c. Confirm. actus evidens primorum principiorum non potest metaphysicè falsificari, ergo actus fidei non est certior.

Resp. dist. maj. firmitus adhæremus objectis etsi cætera sint paria, conc. si non sint paria, nego maj. & conseq. quando enim cætera sunt imparia, nulla est paritatis ratio; unde D. Thomas 2. 2. quæst. 4. art. 8. ad 2. ait. *Ad secundum dicendum, quod cæteris paribus visio est certior auditu, sed si ille à quo auditur, melius excedit visum vidētis, sic certior est auditus, quàm visus; sicut aliquis parva scientie magis certificatur de eo, quod audit ab aliquo scientifico, quàm de eo, quod sibi secundum suam rationem videtur, & multo magis homo certior est de eo, quod audit à Deo, qui falli non potest, quàm de eo, quod videt propria ratione, quæ falli potest.*

Ad Confirm. dist. ant. non potest metaphysicè falsificari ex necessitate delumpta immediate ex suis motivis, naturalibus, conc. ex necessitate delumpta ex altiori, & firmiori motivo sive proximiori primæ veritati, nego ant. & cons. ut constat ex dictis à num. 820. Itaque intellectus inter necessitates metaphysicas ad veritatem infallibilem actum elicit, quo firmiori principio nititur & proximiori primæ veritati, sicut est minùs firmus actus innixus motivo magis à prima veritate remoto: nec refert, quòd ante vel post actum fidei possit intellectus in sensu diviso dubitare, nam hoc solum probat non esse cætera paria, quæ ad eliciendum actum fidei, & scientiæ naturalis requiruntur. Nam objectis revelatis, de quibus propter inevidentiam, poruisset intellectus dubitare imprudenter, assentitur ex motivo divinæ veritatis, & per lumen supernaturale fidei, ac per vires supernaturales; at objectis naturalibus evidentibus assentitur ex motivis inferioribus per lumen purè naturale & vires naturales; unde quàmvis ab his rapiatur ad assensum, non potest elicere talem assensum infallibilem, quem per vires supernaturales nitentes primæ veritati, licet ab his non rapiatur ad assensum.

Obijcies 5. ex Durando: magis est infallibilis ille actus, qui tum in se, tum in effectu suo manens excludit omnem etiam indeliberatam formidinem; atqui actus scientiæ ita excludit, & actus fidei, licet non excludat, dum est in se, non tamen excludit dum manet in effectu, quandoquidem formido solùm deliberata destruit fidem, ut habetur C. 1. de Hæreticis: *Omnis enim dubitatio deliberata circa res fidei destruit fidem; ergo &c.* Resp. neg. maj. quia quòd excludatur formido indeliberata ab actu, qui non manet in se, sed in suo effectu, non habetur ratione infallibilitatis, sed ratione claritatis.

- ritatis, quæ manet eminenter in effectu.
841. Quare licet homo fidelis aliquam formidinem indeliberatam habere possit, quando actus fidei non manet in se, sed in suo effectu, ut docet Divus Thomas quæst. 14. de veritate art. 1. at dum manet in se, non potest componi cum ulla adhuc indeliberata formidine. Ratio est, quia fides facit formaliter intellectum appreciativè magis adhærere objecto revelato, quàm demonstrato; sed cum appreciatio non sit claritas, postquam actus elapsus est, non manet vis exclusiva formidinis indeliberatæ, nisi homo advertat ad suam appreciationem, eamque ut tenetur, renovet. Quapropter fideles, qui in ipso credendi exercitio videntur experiri de illis ipsis misteriis, quæ credunt, aliquos dubitationis motus, revera non conjungunt eos cum actu fidei, licet absque mora perceptibili succedant.
842. Si autem aliqui motus coexistunt non sunt actus potentia judicativæ, sed apprehensivæ, & solum sæpe existentes in phantasia, ut bene notavit Platelius in Synopsi 3. parte cap. 1. num. 675. cum enim formido intellectus sit iudicium, quo intellectus judicat assensum suum quantum est ex parte motivi, cui innititur, fore esse falsum, neque repugnare ex vi illius motivi, quod objectum se aliter habeat, manifestè sequitur assensum fidei divinæ actualem nullatenus componi posse cum ea formidine etiam indeliberata & involuntaria; quandoquidem fides adhæret ita Verbo Dei infallibili ut potius contemneret quamcunque demonstrationem, quàm veritatem, cui ratione divini testimonij assensum præbet, unde in terminis implicat, quod tunc possit dicere fortè objectum aliter se habere, vel non repugnare quod aliter se habeat.
843. Objicies 6. Scientia Beatorum est certior fide, non quidem ex parte objecti vel medij, quod utrobique est divina veritas, sed ratione diversi modi tendendi intellectus in Deum in patria per visionem, & in via per fidem; ergo cum scientia habeat hunc meliorem modum tendendi in veritatem, scilicet claram & evidentem, erit etiam certior fide. Resp. omittere ant. quod falsum est, ut notavimus num. 265. & 557. quandoquidem visio Beatifica innitur prædicatis purè divinis, actus vero fidei etià revelationi creatæ &c. sed dato antecedenti neg. conseq. Ratio est, quia viator solum audit divinam veritatem dicentem, Beatus autem videt illam præsentem; viator attingit illam præcisè per intimatam obligationem credendi, Beatus verò per intuitivam Dei cognitionem; certitudo autem cæteris paribus non parum firmatur ex visione intuitiva objecti, unde scientia Beatorum certam securitatem fidei habet & aliquid amplius, ideoque dicitur jure merito fide certior.
844. At verò scientia humana non habet idem as-

sentiendi motivum, quod fides divina, ideoque licet aliunde habeat evidentiam, certitudine autem semper manet inferior fide, cum motiva humana longe inferiora sint autoritate divina, & lumen rationis sit minus infallibile, quàm lumen fidei, cum unum ex duobus contemnendum foret potius ratione humana, quàm fidem divinam contemneremus, ut dixi num. 767. hæc autem compositio conditionata non importat fluctuationem aut suspensionem aliquam rationis humanæ circa prima principia, sed prælationem rationabilem luminis divini supra humanam, ut ibi latè diximus; quam obrem certitudo primò & per se non stat in exclusione formidinis, quam respicit ut effectum; sed in positiva perfectione innitente perfectiori motivo. Ex dictis

Fit 1. Auctores dicentes Deum de potentia absoluta posse mentiri, quando revera credebant fide divina in actu exercitio retractasse sententiam, ut bene notavit Maurus. Ratio est, quia non possent firmissimè credere, si cogitarent, quod possent à Deo falli, unde quod ore docebant, exercitè retractabant; ut de aliis diximus num. 736. Fit secundo certitudinem saltem accidentaliter, & intensivè, ut docet D. Thomas 2. 2. q. 5. art. 4. posse esse majorem in uno, quàm in altero; ratio est, quia ille qui majori gratia pollet, si operetur quantum potest, eliciet quidem intensiorem actum, ac proinde firmiorem ac certiores non quidem firmitate, & certitudine essentiali, sed quantitativa & accidentali. Pariter qui habet habitum piæ affectionis magis intensum, si operetur, ut potest majori devotione, confidentia, & promptitudine operabitur, sicque actus fidei dabit majorem accidentalem perfectionem.

Quo in sensu intelligendus est D. Thomas loco super citato, ubi sic habet, si vero consideretur fides secundum participationem subiecti hoc contingit dupliciter, nam actus fidei procedit ex intellectu & ex voluntate, ut supra dictum est; potest ergo fides in aliquibus dici major, uno modo ex parte intellectus, propter certitudinem & firmitatem, alio modo ex parte voluntatis propter majorem promptitudinem seu devotionem, seu confidentiam. Quod autem mens D. Thomæ sit de majoritate quantitativa à nobis exposita patet ex initio corporis, ubi sic habet: dicendum quod, sicuti supra dictum est, quantitas habitus ex duobus attendi potest, uno modo ex objecto, alio modo secundum participationem subiecti: & infra ad tertium dicendum: quod intellectus principiorum consequitur ipsam naturam humanam, quæ equaliter in omnibus invenitur, sed fides consequitur donum gratiæ, quod non est equaliter in omnibus, ut supra dictum est; unde non est eadem ratio.